

berfmedemestrene? Sagde ikke den ærede Indenrigsminister dette i dette Dieblif? Naar jeg dernæst betænker, at den Frihed, som de indenlandfke Kobberværker have, ingenlunde er faa misundelsesværdig, siden de maae dele den med udenlandfke, faa er det vistnok faa meget mere nødvendigt, at denne Sag kommer til Dmtale her i Thinget. Naar den ærede Indenrigsminister som en Grund til, at vi skulle lægge den tilfide, har anført, at Fabrikken i Glensborg endnu ikke havde faaet Privilegiet fornyet i den nærværende Konges Tid, da kan jeg slet ikke forstaae det; thi, skulde Noget indeholde en Grund til i dette Dieblif at optage Sagen, faa mener jeg, at vi maatte søge den største Tilskyndelse til at gjøre dette netop i den Omstændighed, at Privilegiet endnu ikke er fornyet.

Indenrigsministeren: Jeg maa bemærke, at jeg ikke har sagt, at Glensborgs Fabriks Privilegium ikke er fornyet, thi derom veed jeg i dette Dieblif ikke noget Bested. Mine Bemærkninger angik nærmest kun de Fabrikker, som findes i Kongeriget Danmark. Forfaavidt som den sidste ærede Taler omtalte, at det vilde være ubilligt ikke at give Haandværkerne i Kjøbstæderne den samme Ret som Fabrikkerne, maa jeg gjøre opmærksom paa, at det dog maaffee vilde være noget betænkeligt i dette Dieblif, da Afgangen til Haandværksdrift i det Hele taget ikke er reguleret, at tage en saadan, isoleret Bestemmelse om en enkelt Green af Haandværksdriften, ved at give de enkelte Haandværkere samme Tilladelse til at omføre og affætte deres Varer paa Landet, som Kobberværkerne nu have. Dersom Kobbersmedene fik denne Ret, faa kunde dette let føre til, at alle Haandværkere i Kjøbstæderne vilde fordrø en lignende Ret til at omføre deres Varer. Dette er for Diebliffet en Ret, som Fabrikkerne ere og i længere Tid have været i Besiddelse af, og en Ret, som alle Kobbersmede, der have nedfat sig i Byerne, meget godt have vidst, at Kobberfabrikkerne vare i Besiddelse af, og hvorefter de altsaa have kunnet tage deres Bestemmelse. De kunne altsaa ikke med Joie klage over, at der seer dem nogen Uret, thi de Betingelser, hvorunder de have nedfat sig i Kjøbstæderne,

vare fuldkommen tilfide, dengang de gjorde det. Der forekommer mig saaledes ikke at være nogen paaatragende Grund til nu at træffe en Forandring, og da Regjeringen netop nu har taget dette Spørgsmaal under Overveielse, og det dog vist ikke vil kunne afgjøres her i Thinget uden tillige at tage Bestemmelse om, hvorvidt og hvilken Godtgjørelse der i faa Fald skal tilstaaes Eierne af Kobberværkerne, troer jeg, at det Rigtigste er, at Sagen udsættes.

Nofenørn: De hyppige Forhandlinger, som have fundet Sted om denne Gjenstand, allerede i Provindsialstændernes Tid, troer jeg bære tilstrækkeligt Bidne om, at den baade ikke er aldeles uvigtig og heller ingenlunde let at ordne. Det kan vistnok heller ikke nægtes, at den Ret, som Forordningen af 26de November 1768 indeholder for visse Kobberværker, er af en extraordinair Natur; den gaaer ud paa, at de skulle være berettigede til overalt i Danmark saavel paa Landet som i Kjøbstæderne at falholde deres Fabricata og tillige at opkjøbe gammelt Messing og Kobber ved deres Omløbere, naar disse ere forsynede med behørig Constitution. Herved gjøres en ligefrem Undtagelse fra den almindelige Grundsætning, som indeholdes i Anordningen af 13de Februar 1775 § 1, hvilket ogsaa er erkjendt ved de Collegieskrivelser, som dertil ere knyttede, thi efter Anordn. af 13de Febr. 1775 vilde saadanne Fabrikker ikke kunne tilkomme Videre end en Ret til at affætte deres Producter paa Markederne, saaledes som senere blev indrømmet med Hensyn til Leer og Skæreknive og endelig udvidet til alle Algerdyrkningsredskaber ved Pl. af 17de Novbr. 1825.

Smidertid maa man ikke overse, at denne extraordinaire Ret, som saaledes Kobberfabrikkerne have, baade er af nogen Vigtighed for Beboerne og er knyttet til Betingelser, som gjøre den mindre farlig, end den synes. Den Bequemmelighed, som den giver Beboerne, ligger, som aldeles rigtigt er anført af en æret Rigsdagsmand (Herrild), meget væsentligt i Forbindelsen mellem at afhænde Fabricaterne og at opkjøbe de gamle forslidte Materialier, hvilket ved disse Gjenstande, der væsentligst ere bestemte til Husholdningsbrug, lettere kan